

L'Assamblea General aprova una resolució transcendental pel futur climàtic

Sorgiment i ascens de la iniciativa

El 20 d'Abril del 2023, l'Assemblea General de les Nacions Unides va adoptar la resolució A/77/L.58, per la que requeria al Tribunal Internacional de Justícia, d'acord amb l'article 96 de la Carta de les Nacions Unides i de l'article 65 de l'Estatut del Tribunal, l'expedició d'una opinió consultiva pel que fa a quines són les obligacions dels estats envers les polítiques per combatre el canvi climàtic. Les preguntes plantejades per l'Assemblea són les següents:

(a) Quines són les obligacions dels Estats en virtut del Dret internacional per a garantir la protecció del sistema climàtic i d'altres parts del medi ambient enfront de les emissions antropogèniques de gasos d'efecte hivernacle per als Estats i per a les generacions presents i futures;

(b) Quines són les conseqüències legals d'aquestes obligacions per als Estats que, a causa dels seus actes i omissions, han causat danys importants al

sistema climàtic i a altres parts del medi ambient, respecte a:

(i) Estats, inclosos, en particular, petits Estats insulars en desenvolupament, que a causa de les seves circumstàncies geogràfiques i el nivell de desenvolupament, es veu perjudicat o especialment afectat o és especialment vulnerable als efectes adversos del canvi climàtic?

(ii) Persones i individus de les generacions presents i futures afectades pels efectes adversos del canvi climàtic?"

L'origen de la iniciativa la trobem en els Estudiants de les Illes del Pacífic en la Lluita Contra el Canvi Climàtic (PIS FCC, per les seves sigles en anglès), un moviment format per 27 alumnes de dret de la Universitat del Pacífic Sud. Aquest moviment, en cooperació amb la Normandy Chair for Peace on Law and Future Generations, va portar a terme la

preparació de la proposta per tal que comptés amb tots els requisits per ser admesa pel Tribunal. Al seu torn, la República de Vanuatu va prendre la proposta i la va presentar a les Nacions Unides juntament amb disset estats més, preeminentment insulars. Després de nombroses reunions amb altres nacions i organismes internacionals, han aconseguit consensuar la proposta i aprovar la resolució per fer-la arribar al Tribunal Internacional.

El que tenen en comú els països que presenten la iniciativa, que al seu torn justifica la gravetat i la urgència amb la que conceben la situació global, és el fet que les repercussions del canvi climàtic afecten especialment a aquests territoris. Els territoris insulars són els que tenen més exposició a l'augment del nivell del mar i dels oceans, a la sequera persistent, als fenòmens meteorològics extrems, l'acidificació oceànica, la retirada de les glaceres de muntanya, l'emigració forçosa, l'amenaça de la seguretat alimentària, la disponibilitat de recursos i a les dificultats per assolir el desenvolupament.

Antecedents

El 2011, la República de Palau va intentar portar el canvi climàtic al Tribunal Internacional de Justícia. El seu afany pretenia aclarir les obligacions dels estats envers l'emissió dels gasos d'efecte hivernacle, per tal d'evitar danys interfronterers. L'intent no va tenir èxit, però quatre anys més tard la majoria de països del món es van reunir per adoptar l'Acord de París. Tot i això, el pacte tampoc ha sigut

suficient per aconseguir l'objectiu establert, ja que les previsions marquen un augment de la temperatura global superior als 1,5 graus per l'any 2027.

La falta de vinculació efectiva dels pactes signats durant les últimes dècades ha fet que molts dels objectius acordats pels signataris, sobretot per part dels països desenvolupats, que són els principals causants de les emissions d'efecte hivernacle, no s'hagin complert. D'aquesta falta de concreció i de compliment dels objectius sorgeix la petició dirigida al Tribunal, que persegueix una resolució final que pressioni als estats a afrontar realment els desafiaments climàtics.

Entre els objectius incomplerts, un dels més destacats és el de reunir un fons de 100 bilions de dòlars anuals a partir de l'any 2020, a dipositar pels països més rics, per tal d'aplicar mesures mitigadores dels efectes del canvi climàtic en suport als països en vies de desenvolupament, els més afectats pel problema. Les qüestions plantejades al requeriment engloben també aquesta promesa, amb l'esperança que la resolució faci efectiu el compromís, adquirit el 2009 a la Conferència de Copenhague.

Els països promotors de la iniciativa pretenen obtenir una resposta favorable a les seves aspiracions. Això és, que el Tribunal resolgui que els estats efectivament estan obligats a posar en marxa mesures per mitigar els efectes del canvi

climàtic, així com reparar el mal ja fet. El Tribunal Internacional de Justícia no té competència per fer que les seves sentències siguin vinculants, però sí que donen claredat interpretativa de la normativa i els pactes internacionals, i serveixen com a mètode de pressió per aquells estats que no actuen segons la postura del Tribunal. A tall d'exemple, una opinió del Tribunal en favor del compliment dels Acords de París per part dels estats podria facilitar l'assoliment de les promeses fetes en aquell pacte. Al cap i a la fi, les resolucions d'aquest òrgan han servit majoritària i històricament per promoure avenços en diferents àmbits: drets humans, polítics i socials, acció climàtica, etc, mitjançant reunions i acords entre països i organismes internacionals.

Tot i això, s'han donat casos en què el Tribunal ha dictaminat resolucions contràries a les pretensions dels qui requerien la seva opinió consultiva. El cas que es va donar el 1990, en què el Tribunal va resoldre que l'amenaça i l'ús d'armament nuclear no està prohibit en tots els contextos, és un exemple. Malauradament, aquesta resposta per part del TIJ va influir en la implementació de polítiques més agressives per part d'alguns estats amb armament nuclear. Amb tot, el procediment segueix després que el Tribunal hagi admès a tràmit el requeriment de l'Assemblea General.

Per al proper pas, que aproximadament durarà nou mesos, el TIJ tractarà de buscar dues rondes de

contribucions escrites per estats i organitzacions internacionals.

Seguidament, el Tribunal celebrarà audiències amb els estats, i per últim emetrà la seva opinió. Segons els temps dels diferents procediments, l'opinió podria estar enllestida de cara a la COP 29, programada pel novembre de 2024.

Font: TJP - Reuters/Piroschka Van de Wouw

En conclusió, la iniciativa dels Estudiants de Dret de la Universitat del Sud del Pacífic, així com de la República de Vanuatu i els altres estats que han promogut l'aprovació de la resolució, és un pas endavant cap a la mobilització davant l'inmobilisme envers el canvi climàtic. Fins ara s'han dut a terme accions per contrarestar la crisi, però l'emergència demana mesures més dràstiques i urgents. Tot i que encara queda més d'un any per que el Tribunal Internacional resolgui la qüestió, un cop ho faci el rumb i la postura dels països de cara a aquest problema podria canviar.

Les reparacions són importants, però les polítiques per mitigar el calentament global són clau per tal que països com els que han protagonitzar l'ascens de la iniciativa segueixin existint.

Marc Parcerisas Rodríguez

Graduat en Ciències Polítiques i de l'Administració
Universitat de Barcelona.

Fons de referència:

- Asamblea General de las Naciones Unidas. ‘*Solicitud de una opinión consultiva a la Corte Internacional de Justicia sobre las obligaciones de los Estados con respecto al cambio climático*’. A/77/L.58 Asamblea General. 1 de marzo de 2023 Español Original: inglés
<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/N23/063/86/PDF/N2306386.pdf?OpenElement>
- COP 15 - Naciones Unidas. *Acuerdo de Copenhague* (2009). Dipublico.org - Derecho Internacional. 12/10/2011. Medio Ambiente. <https://www.dipublico.org/3483/acuerdo-de-copenhague-2009/>
- ‘*UN Member States request advice of the International Court of Justice in supporting Vanuatu against climate change threats*’ News and Press Release. Source UNU. Bonn, Germany. 2 Apr 2023. Originally published 31 Mar 2023. OriginView original.
<https://reliefweb.int/report/world/un-member-states-request-advice-international-court-justice-supporting-vanuatu-against-climate-change-threats>
- Tigre, M. A., Carrillo, J. A. ‘*The ICJ’s Advisory Opinion on Climate Change: What Happens Now?*’ Climate Law - A Sabin Center Blog. Columbia Law School. Published March 29, 2023.
<https://blogs.law.columbia.edu/climatechange/2023/03/29/the-icjs-advisory-opinion-on-climate-change-what-happens-now/>

Publicat per:

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

Amb el suport de:

**Generalitat
de Catalunya**